

STENOMUSEN

Medlemsblad for Steno Museets Venner - December 1997 - Nr. 1

Et nyt blad

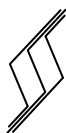
Dette er første nummer af *STENOMUSEN*. Måske er det lidt flot at kalde 4 sider for et blad, men så har vi garderet os, hvis stofmængden skulle vokse i omfang. Bladet udgives af foreningen *Steno Museets Venner* og vil bringe aktuelt nyt om arrangementer og dagliglivet på Steno Museet. Det er først og fremmest tænkt som et medlemsblad, men andre må meget gerne kigge med.

For foreningsmedlemmer, som bor i stor afstand fra museet, kan det være vanskeligt at holde sig ajour med museets mange tilbud. Nærværende blad skulle gerne råde bod på dette.

Artiklerne skrives fortrinsvis af museets ansatte og venneforeningens bestyrelse, men bladets spalter er åbne for alle. En del af stoffet i *STENOMUSEN* kan også findes på museets hjemmeside.

Henvendelser med kommentarer til dette bladinitiativ er meget velkomne.

Skriv til museet eller til bladets redaktør. Se adressen på side 2. SØ

C.F. Møllers Alle 100 Universitetsparken, 8000 Århus C
Tlf: 89 42 39 75, Fax: 89 42 39 95
E-mail: stenomus@au.dk
Web: www.au.dk/stenomus

Nye åbningstider

Nu kan man gå på museum i Århus om aftenen.

Frem til den 31. marts 1998 holder Steno Museet forsøgsvis åbent hver onsdag aften kl. 19 - 22 med en planetarieforestilling kl. 20.

PR-medarbejder Susanne Kirkfeldt begrundede over for TV-Danmark initiativet med "at Steno Museet med sine historiske udstillinger og flotte planetarieforestillinger vil være et spændende supplement til Århus' mangfoldige kulturliv." Indtil videre har der i gennemsnit været ca. 25 gæster pr. aften.

Ud over denne ændring er det blevet besluttet at holde åbent tirsdag - søndag kl. 10 - 16 året rundt, da den ekstra åbningstime kl. 16 - 17 i sommermånederne blev meget lidt benyttet. *hb*

Husk!

Der er fordele ved at være medlem af Steno Museets Venner. Som personligt medlem får man

- gratis eksemplar af nye bogudgivelser
- gratis adgang til museet
- 10 kr. i rabat til planetarieforestillinger.

STENOMUSEN

udgives af Steno Museets Venner. Bladet udkommer 3 - 4 gange årlig og sendes til alle foreningens medlemmer. Redaktion og layout:

Knud Erik Sørensen

Grusdalsvej 30, Egebjerg

8700 Horsens

Tlf. 75 65 63 56

E-mail: k.e.s.@inet.uni2.dk

Kommentarer og stof kan sendes til redaktøren, gerne på elektronisk form.

Boggaven

Bestyrelsen har besluttet at benytte Keld Nielsen: *Hvordan Danmarkskortet kom til at ligne Danmark* som årets gave til medlemmerne. Bogen udkom første gang i 1982 og blev genoptrykt i 1989 og 1995. Den blev også for en del år tilbage benyttet som gave. Det er dog muligt at få en anden af foreningens udgivelser i stedet. Kontakt venligst Poul Gade på telefon 86 14 31 87 angående dette.

Er kontingentet indbetalt inden udgangen af februar, vil man modtage bogen sammen med indkaldelsen til generalforsamlingen. Livsvarige medlemmer får bogen med den forsendelse.

Kvitteringer

De, der indbetaler over egen girokonto, får som hidtil kvittering fra BG Bank sammen med næste kontoudtog. Sker betalingen via bank, sender jeg en kvittering.

pg

Nobel reception

Steno Museet lagde lokaler til, da Aarhus Universitet den 23. oktober fejrede sin første nobelpristager.

Arrangementet startede med en festforelæsning i Anatomisk Auditorium, hvor Jens Chr. Skou fortalte om sin 40 år gamle opdagelse af den såkaldte natrium-kalium pumpe i cellerne. Derefter indbød rektor Henning Lehmann til reception på Steno Museet.

I forbindelse med overrækkelsen af Nobelprisen den 10. december laver museet en miniudstilling om Skou og hans arbejde. hb

Vagtskifte i medicinhistorie

Steno Museet får ny museumsinspektør.

Lægerne Jens E. Donner og Laurits Lauridsen, der var ansat som deltidsmuseumsinspektører ved museets medicinhistoriske afdeling og bibliotek, gik af den 30. november 1997 på grund af alder. I stedet er dr. med. Eivind Thorling, tidligere kræftforsker, blevet ansat som inspektør fra 1. december 1997.

Vi siger TAK for godt samarbejde og glæder os over, at de to afgåede inspektører fortsætter som konsulenter. kpm

Bøger fra Steno Museets Venner

- Hemming Andersen: *En videnskabsmand af rang, Adam Wilhelm Hauch, 1755-1838*
- Kirsti Andersen: *Hvor kommer vektorerne fra?*
- Kirsti Andersen (red.) *G.F.A. L'Hospital: Analyse af de uendeligt små størrelser*
- Kirsti Andersen (red.) *Christiaan Huygens: Om Regning på Lykkespil*
- Hans Buhl: *To veje til fjernsynet*
- Hans Buhl: *Tycho Brahe: Liv, gerning og instrumenter. Kommenterede og bearbejdede uddrag af Tycho Brahes Mechanica*
- Kate Grønlund og Olaf Pedersen: *Hvad et kobberstik kan fortælle*
- Ole Knudsen: *Elektromagnetisme 1820-1900*
- Keld Nielsen: *Hvordan Danmarkskortet kom til at ligne Danmark*
- Olaf Pedersen: *Tycho Brahe og astronomiens genfødsel*
- Olaf Pedersen: *Niels Stensens videnskabelige liv*
- Pia Villadsen: *Det periodiske systems historie*
- Peter Øhrstrøm: *Tidens gang i tidens løb*

Bøgerne kan købes eller bestilles i Steno Museets butik.

Sø

DK i Rummet

Ny forestilling i planetariumet på Steno Museet.

I sommeren 1997 var det danske engagement i Mars Pathfinder projektet ganske meget fremme i pressen, men ellers hører vi ikke meget om dansk rumforskning. Ikke desto mindre foregår der faktisk en hel del rundt omkring i landet. Danmark bruger således årligt ca. 240 millioner kroner på rumforskning.

Det har Steno Museet og Orion Planetarium i Jels i fællesskab lavet en planetariumsforestilling om. I Jels havde forestillingen premiere 5. juli. I Århus vises den dagligt og på bestilling fra december og indtil videre.

Produktionen af Danmark i Rummet er betalt af Det offentlige Forskningsudvalg for Rummet under Forskningsministeriet.

Til forestillingen, som varer godt 45 minutter, findes en hjemmeside på Internettet under adressen:

[www.obs.aau.dk/
DKiRummet/](http://www.obs.aau.dk/DKiRummet/)

Hvis man ønsker at se denne og andre planetariumsforestillinger uden for de almindelige forestillingstider klokken 11, 13 og 14, skal bestillinger foretages senest 14 dage forud.

ojk

Steno Forelæseringerne 1998

Torsdag d. 19. februar:

Docent, dr. scient. Johan P. Hansen, "Fermats sidste sætning". Fermats sidste sætning blev i 1994 bevist af Andrew Wills. I 1637 havde Fermat formuleret sætningen i margenen på en bog. Herefter optog og fascinerede den utallige forskere. Løsningen kom fra et helt andet område af matematikken end forventet og bygger på de sidste 40 års forskning.

Torsdag d. 12. marts:

Professor, dr. med. Jørgen B. Dalgaard, "Retsmedicin før og nu". Retsmedicin var tidligere "Kronens og Rettens tjener". Faget blev anvendt i retsvæsenet og fungerede ret tilbagetrukket. I dag er retsmedicin et udadvendt samfundsfag, som med lægelige, biologiske og kemiske undersøgelsesmetoder kan nyttiggøres ved udforskning og forebyggelse af f.eks. trafik- og forgiftningsulykker samt selvmord.

Torsdag d. 16. april:

Lektor, dr. scient. Dan Charlie Christensen, "Teknologi i Middelalderen".

Torsdag d. 14. maj:

Lektor, cand.scient. Kirsti Andersen, Museumsinspektør, Ph.D. Hans Buhl, Særudstillingsarrangement: "Kantede elementer".

Torsdag d. 11. juni:

Docent, dr. scient. Preben Hvelplund, "Det smukkeste molekyle – om C60".

Torsdag d. 10. september:

Lektor, dr. scient. H.C. Hansen, "Vindmøller og Grundtvignisme – Poul la Cour som opfinder og folkeoplyser".

Torsdag 8. oktober:

Lektor, cand. scient. og Ph.D. Bjarne Toft, "1871".

Torsdag 12. november:

Lektor, cand. scient. Erik Thomsen, "Fossilers betydning".

Torsdag 10. december:

Lektor, lic.scient. Henry Nielsen, "Risø og atomkraften – til samfundets tarv".

Arrangør: Steno Museet ved stud. scient. et B.A.(Hons.) Jan Tapdrup.

Foredragene starter kl. 19.00 på Steno Museet. Dørene åbnes kl. 18.40. Entré 50 kr., studerende dog kun 30 kr.

Det er muligt at tegne abonnement på alle 9 forelæseringer for 350 kr., studerende dog kun 270 kr., ved henvendelse til Folkeuniversitetes Kontor, Immervad 7¹, 8000 Århus C.

Skærbilleder

Steno Museet viser fra den 13. dec. 1997 til den 13. april 1998 en særudstilling om fjernsynets teknik- og kulturhistorie.

Udstillingen er produceret af Elmuseet ved Bjerringbro og har den forgangne sommer været godt besøgt. Den var nemlig både flot, lærerig og meget bredt appellerende. Derfor syntes vi på Steno Museet, at nogle flere burde have mulighed for at se den. Da der oven i købet var plads i vores særudstillingskalender, undersøgte vi muligheden for at låne udstillingen.

Takket være stor velvilje, ikke mindst fra Elmuseet, men også fra Danmarks Radio og andre institutioner, som har udlånt genstande, er dette blevet muligt.

Så nu håber vi, at mange vil have lyst til at komme og se, hvorledes TV-mediet i løbet af dette århundrede er blevet udviklet teknisk såvel som indholdsmæssigt.

hb

Dårlig sommer

Godt sommervejr er dårligt for museets besøgstal.

I sommermånederne juni, juli og august har Steno Museet haft ca. 20% færre gæster end sidste år. Men mange andre museer har oplevet en nedgang i samme størrelsesorden.

Til gengæld har der været godt besøg i efteråret, så hvis tendensen holder, vil Steno Museets samlede besøgstal for 1997 kun falde et par procent i forhold til sidste år.

kpm

Kalender

19. november - 31. januar.

Geologiudstilling i anledning af Jysk Stenklubs 25 års jubilæum.

11. december kl. 19.00.

Stenoforelæsning ved lektor, dr.scient. Jesper Lützen, "Forstyr ikke mine cirkler".

13. december - 13. april

Skærbilleder. Særudstilling om fjernsynets teknik- og kulturhistorie.

14. december kl. 20.00 og 21.30.

Fuldmåneaften i planetariet, hvor Ole J. Knudsen vil fortælle om vinterhimlen.

12. januar kl. 20.00 og 21.30.

Fuldmåneaften i planetariet med "Collager 1-4" v/ Michael Nyvang og Kjell Yngve Petersen.

7. februar - 15. februar.

Mini-eksperimentarium for børn i skolernes vinterferie.

11. februar kl. 20.00 og 21.30.

Fuldmåneaften i planetariet hvor Ole J. Knudsen vil fortælle om vinterhimlen.

19. februar kl. 19.00.

Stenoforelæsning ved docent, dr. scient. Johan P. Hansen, "Fermats sidste sætning".

12. marts kl. 19.00.

Stenoforelæsning ved professor, dr. med. Jørgen B. Dalgaard, "Retsmedicin før og nu".